

තෙත් කලාපයේ පුරාණ යකඩ නිස්සාරණය :
ගුරුගොඩ ඔය පෝෂක ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත නව පුරාවිද්‍යාත්මක සොයාගැනීම්
ශ්‍රියාණි හතුරුසිංහ¹

ගුරුගොඩ ඔය පෝෂක ප්‍රදේශය ආශ්‍රිතව සිදුකරනු ලැබූ පුරාවිද්‍යා ගවේශනයේදී පැරණි යකඩ නිෂ්පාදනය පිළිබඳ ප්‍රබල පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක සොයා ගැනීමට හැකිවිය. එම නව පුරාවිද්‍යාත්මක සොයාගැනීම් පිළිබඳව මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

ගුරුගොඩ ඔය, දොතළුපැල්ල මව් ශාඛාව කරගන්නා අතර රිටිගහ ඔය, වී ඔය, දැදිගම ඔය සහ අලපලා ඔය වැනි ලොකු කුඩා දියාතු සම්බන්ධ කරගනිමින් රුවන්වැල්ලේදී කැලණි ගඟට එකතුවන ජලපද්ධතියකි. මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 100 ත් 3500 ත් අතර පැතිරී යන භූ විෂමතාවයක් පෙන්නවන මෙම නිම්නයේ පෝෂක ප්‍රදේශය වර්ග සැතපුම් 139 ක් පමණ වේ. මිලිමීටර් 2000 ක පමණ වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් ලබන නිම්න ප්‍රදේශයේ, අවුරුද්ද පුරා පැතිරුණු වර්ෂාපතන රටාවක් දැකිය හැකිය. කඳු හා නිම්නවලින් සමන්විත භූගෝලීය පිහිටීමක් හා වර්ෂය පුරා වර්ෂාපතනය ලබන තෙත් දේශගුණයක් සහිත ගුරුගොඩ ඔය නිම්නයේ පැරණි යකඩ නිෂ්පාදනය කළ ප්‍රධාන වැඩබිම් 5 ක් හඳුනාගැනිණි. බෝයගොඩ, කුරුණෑගොඩ, ලෙනගල, කඩිගමුව, සහ දැදිගම යන ස්ථානවලින් යකඩ නිස්සාරණය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ලැබෙන අතර ඒවා දැදිගම පැරණි කොටුවෙහෙර අවට පිහිටා තිබේ. යබෝර කුට්ටි (Iron Slag), පිරිසිදු යකඩ (Iron), යපස් කොටස් (Iron ore), යපස් කුඩු කළ වලවල් සහ වායු නල කොටස් (Wind Pipe) හමුවන මෙම ස්ථාන යකඩ නිස්සාරණය (Iron Smelting) කළ කම්හල් ලෙස තහවුරු වේ. බෝයගොඩ, කුරුණෑගොඩ සහ කඩිගමුව යන ස්ථානවල අක්කර දෙකකට වැඩි ප්‍රදේශයක් පුරා මේ සාධක විසිරී පවතී. පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීමක් මගින් යපස් උණු කරන ලද උදුන් (Furnace) වැනි පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක සොයාගත හැකිවනු ඇත. එමෙන්ම එවැනි පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් මගින් මෙම සාධක දිනනිර්ණයන් සඳහා ද යොමු කළ හැකි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : යබෝර, යකඩ නිස්සාරණය, යපස්, දිනනිර්ණය

¹ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, සමාජීය විද්‍යා පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා. pshathurusinghe@gmail.com